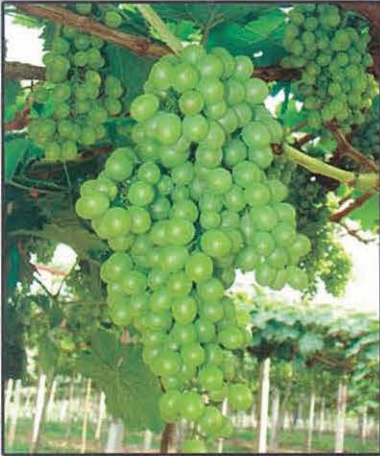

รอยด้วย ไม้พืชนอกฤดู

เรียบเรียง : อภิชาติ ศรีสอาด , อัมพา คำวงษา

150.-

ISBN 978-616-90067-9-4

9 786169 006794

- การปฏิบัติและการดูแลรักษาสวนผลไม้ต่างๆ ไป
- เทคนิคการผลิตไม้พืชนอกฤดู
- สัมภาษณ์พิเศษ...เซียนไม้พืชนอกฤดู

รอยด้วย ไม้ผลนอกฤดู

หนังสือเฉพาะกิจในเครือนิตยสารไม่ลองไม่รู้

โดย :	อภิชาติ ศรีสอาด
เลขมาตรฐานสากล	ISBN : 978-616-90067-9-4
ประจำหนังสือ	รอยด้วย ไม้ผลนอกฤดู
พิมพ์ครั้งที่ 1	เดือนพฤษภาคม 2553
ข้อมูลทางบรรณานุกรม	กองบรรณาธิการ
รอยด้วย ไม้ผลนอกฤดู	152 หน้า : ภาพประกอบ
	บรรณาธิการเล่ม อภิชาติ ศรีสอาด
	รวบรวมและเรียบเรียง อัมพา คำวงษา
กองบรรณาธิการ :	อ.เพียงใจ บุญทรัพย์, อติศร สีนทอง, อัมพา คำวงษา, รสริน เกลี้ยงเกลา, ศุภวรรณ์ ใจแสน
ฝ่ายศิลปกรรม :	เฉลิมพงษ์ กวินรจิตมงคล
ที่ปรึกษาฝ่ายกฎหมาย :	สมนึก พุ่มไฉยา
ที่ปรึกษา :	สุราษฎร์ ทองมาก, ประเวศ แสงเพชร, ทิพย์ภวัลย์ เอี่ยมบรรณพงษ์
แม่พิมพ์สี-ขาวดำ :	บริษัท กราฟฟิค ปรีนติ้ง พรีเมลส ซิสเต็มส์ (ประเทศไทย) จำกัด โทร. 0-2886-8899-903
สำนักพิมพ์ :	บริษัท นาคา อินเตอร์มีเดีย จำกัด เลขที่ 81 ม.4 ซ.เพชรเกษม 102/3 ถ.เพชรเกษม แขวงหลักสอง เขตบางแค กรุงเทพฯ 10160 โทร. 0-2809-4211-2 โทรสาร 0-2809-4213 www.nakaintermmedia.com, e-mail : api_naka@yahoo.co.th

คำนำสำนักพิมพ์

ท่ามกลางการผลิตที่มีต้นทุนสูงในปัจจุบัน อาชีพการทำ “สวนไม้ผล” ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นงานที่ต้องใช้ทั้งเงินทุนสูงและประกอบกับมีระยะเวลาการผลิตค่อนข้างนาน นอกจากการลดต้นทุนอันเป็นการสร้างความคุ้มค่าให้เกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ผลิตที่เป็นอยู่แล้ว การวางแผนในการผลิตโดยเฉพาะอย่างยิ่ง “การผลิตนอกฤดู” ไม่เพียงช่วยแก้ปัญหาในเรื่องผลผลิตที่มีราคาตกต่ำได้ ขณะเดียวกันยังเป็นการเพิ่มโอกาสด้านการตลาดให้ขยายกว้างขึ้นในอีกทางหนึ่งด้วย

การผลิตไม้ผลนอกฤดู ซึ่งมีความหมาย 2 ประการคือ การทำให้ไม้ผลออกดอกเร็วกว่าฤดูกาลปกติ หรือเก็บเกี่ยวผลผลิตได้เร็วกว่าฤดูกาลปกติประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งคือ การทำให้ไม้ผลออกดอกช้ากว่าฤดูกาลปกติ หรือเก็บเกี่ยวผลผลิตช้ากว่าฤดูกาลปกติ การบังคับให้ไม้ผลออกดอกนอกฤดูนั้น เป็นการฝึนธรรมชาติของต้นพืชให้ตอบสนองต่อสภาพแวดล้อม ซึ่งการควบคุมให้เกิดสภาพดังกล่าวได้ ต้องอาศัยการช่วงชิงจังหวะที่เหมาะสม บังคับให้ลำต้น ราก กิ่ง ใบ หยุดการเจริญเติบโตระยะหนึ่งเพื่อสะสมอาหาร และส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาตาดอกขึ้น

คู่มือการผลิต “ไม้ผลนอกฤดู” รวม 9 ไม้ผลเศรษฐกิจ อาทิ เงาะ, ทุเรียน, น้อยหน่า, มะนาว, มะม่วง, มังคุด, ลำไย, ลิ้นจี่, องุ่น ที่ท่านกำลังถืออยู่ในมือขณะนี้ ได้รวบรวมเทคนิคการผลิตไม้ผลนอกฤดูของหลากหลายสำนัก หลายวิธีการในการผลิตจากผู้รู้ในสาขาอาชีพต่างๆ ที่ล้วนประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีทั้งในแง่ของอาชีพและการสร้างรายได้ ซึ่งจุดประสงค์ก็เพื่อ มุ่งหวังให้หนังสือเล่มนี้เป็นอีกคู่มือหนึ่งที่เกษตรกรหรือตลอดจนผู้ที่มีความสนใจได้ใช้ประกอบการวางแผนการผลิตไม้ผลเพื่อให้ประสบความสำเร็จในโอกาสต่อไป ทั้งนี้ เพื่อช่วยแก้ปัญหาให้กับเกษตรกรไทยภายใต้สถานการณ์ผลิตดังกล่าวข้างต้น อีกทั้งเป็นการเปิดมุมมองใหม่สำหรับอาชีพการทำสวนไม้ผลเพื่อให้มีศักยภาพทางการแข่งขันบนเวทีการค้าโลกในโอกาสต่อไป

สารบัญ

การปฏิบัติและการดูแลรักษาสวนผลไม้ทั่วไป	8
เทคนิคการผลิตไม้ผลนอกฤดู	13
การผลิตเงาะนอกฤดู	16
การผลิตทุเรียนนอกฤดู	29
การผลิตน้อยหน่านอกฤดู	40
การผลิตมะนาวนอกฤดู	44
การผลิตมะม่วงนอกฤดู	57
การผลิตมังคุดนอกฤดู	74
การผลิตลำไยนอกฤดู	81
การผลิตลิ้นจี่นอกฤดู	93
การผลิตองุ่นนอกฤดู	100
การปรับปรุงดินกรดในสวนไม้ผล	104
การผสมปุ๋ยใช้เอง	105
ปุ๋ยทางใบ	112
การใช้ “โคโคซานน้ำดำ” ร่วมกับสารบังคับไม้ผลให้ออกดอกก่อนฤดู	116
ตัวอย่าง “สวนไม้ผลนอกฤดู” ที่ประสบความสำเร็จในเรื่องรายได้	
- วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตเงาะทำเรือ อ.ชะอวด ผลิต “เงาะนอกฤดู” เน้นคุณภาพเพื่อ “ส่งนอก”	117
- ผลิต “เพชรปากช่อง” นอกฤดูด้วยระบบ GAP ราคาดี หมดปัญหาเรื่องตลาด	122
- สูตรสำเร็จ “การปลูกมะนาวนอกฤดู” ฉบับของ.. อาจารย์สุพรรณ ศรีพงศ์	127
- สูตรสำเร็จ “การผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้สีทองเพื่อส่งออก” ฉบับ.. ไตรรัตน์ เป็ยถนอม	131
- “มังคุดนอกฤดู” ที่ชะอวด ลงทุนไม่แตกต่าง แต่สร้างมูลค่าสูงกว่าถึง 10 เท่า	136
- “ลำไยนอกฤดู” การสร้างรายได้ยกกำลังสองของ “วิวัฒน์ ปัญญาอด”	140
- ไร่องุ่น “พรมชน” กับจุดยืน “องุ่นไร้เมล็ด” ส่งผลผลิตปีอนตลาดทั้งปี	144
เอกสารอ้างอิง/ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต	148

การปฏิบัติและการดูแลรักษา

สวนผลไม้ทั่วไป

สำหรับไม้ผลที่โตและให้ผลผลิตแล้วมีขั้นตอนที่ต้องปฏิบัติดูแลรักษาโดยสรุปมี 6 ขั้นตอนใหญ่ๆ คือ

1. การจัดการสวนหลังการเก็บเกี่ยว (หรือการเตรียมต้นให้พร้อมที่จะออกดอกในปีถัดไป) ซึ่งต้องมีการดูแลในเรื่องต่อไปนี้

1.1 การตัดแต่งกิ่งเพื่อเอากิ่งที่ไม่จำเป็นออกจากต้นทำให้ลำต้นโปร่ง ปรุงอาหารได้เต็มที่ เทคนิคการตัดแต่งหลังการเก็บเกี่ยวมากขึ้นขึ้นอยู่กับชนิดของไม้ผล

โดยทั่วไปจะตัดแต่งกิ่งกระโดงในพุ่ม กิ่งฉีกหัก กิ่งแห้ง กิ่งตาย กิ่งเป็นโรค กิ่งที่เบียดบังในทรงพุ่ม หรือตัดปลายยอดสำหรับสวนเงาะเพื่อให้แตกยอดใหม่

1.2 การให้ปุ๋ยหลังการตัดแต่งกิ่งเพื่อกระตุ้นการสร้าง ยอด ใบ กิ่ง ก้านสาขา เพื่อให้ต้นอยู่ในสภาพสมบูรณ์ซึ่งปุ๋ยที่ใช้มีทั้งการให้ทางดิน และทางใบ เช่น

- การใส่ปุ๋ยทางดิน ได้แก่ ปุ๋ยคอกประมาณ 20-50 กก./ต้น ขึ้นอยู่กับอายุและความสมบูรณ์ของต้น (ทั่วไปจะใส่ประมาณ 2-3 เท่าของเส้นผ่าศูนย์กลางทรงพุ่ม เช่น พุ่มกว้าง 10 เมตร ก็ใส่ประมาณ 20-30 กก.)

* หรือใส่ปุ๋ยเคมี สูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16 อัตรา 2-3 กก./ต้น สำหรับดินร่วนปนทราย และดินสวนทั่วไป

* หรือใส่สูตร 16-20-0 หรือ 20-20-0 สำหรับดินร่วนเหนียวและดินค่อนข้างเป็นกรด และดินที่มีประวัติการใช้ปุ๋ยเคมีที่มีธาตุอาหารโปแตสเซียมสูงอยู่ประจำทุกปี (เช่น สูตร 12-12-17+2, 0-0-50 เป็นต้น) ใส่อัตรา 2-3 กก./ต้น

* หรือกรณีต้องการเร่งให้แตกใบใหม่เร็วขึ้นอีกก็ใส่ปุ๋ยทางดิน สูตรที่มีไนโตรเจนสูง เช่น ปุ๋ยสูตร 46-0-0 (ยูเรีย) จำนวน 1 กก. ผสมคลุกเคล้ากับปุ๋ยสูตร 15-15-15 จำนวน 2 กก. โดยใส่ 2-3 กก./ต้น

* หรือใช้ปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีสูตรใดสูตรหนึ่งดังข้างต้น

ซึ่งการใส่ปุ๋ยนอกจากใช้ให้ถูกสูตร ปริมาณเพียงพอแล้วดินต้องมีความชื้น ปุ๋ยสามารถสลายตัวได้ หลังใส่ต้องทำโคนให้เตียนเพื่อปุ๋ยได้สัมผัสกับเนื้อดิน ตำแหน่งที่ใส่ให้ครอบคลุมบริเวณใต้ทรงพุ่มที่มีรากมาก เช่น เงาะ ทุเรียน รากมากจากกลางพุ่มออกไปนอกชายพุ่ม ส่วนมังคุด ลองกอง รากมากบริเวณกลางพุ่มเข้าหาโคนต้น

นอกจากนี้ดูปริมาณฝนที่ตกด้วย ถ้าฝนตกชุกให้ใช้น้อย แต่บ่อยครั้ง เช่น จำเป็นต้องใส่ 3 กก./ต้น ก็แบ่งใส่ 2-3 ครั้ง ส่วนสวนไม้ผลโตที่ต้องการเร่งให้ต้นสร้างชุดใบอ่อนแต่ละชุดบนต้นได้เร็ว ก็ต้องเร่งชุดใบทีละชุด เช่น หลังตัดแต่งกิ่ง (หรือเก็บผลเสร็จแล้วก่อนตัดแต่งกิ่ง) ใส่ปุ๋ยเร่งใบชุดที่ 1 พอใบชุดที่ 1 เข้าระยะเพสลาดก็ใส่เร่งใบชุดที่ 2 พอใบชุดที่ 2 เข้าระยะเพสลาดก็เร่งให้ผลิใบชุดที่ 3 เป็นต้น

-การให้ปุ๋ยทางใบ ส่งเสริมการสร้างใบใหม่ เพื่อต้องการเร่งหรือส่งเสริมให้ต้นแตกใบชุดใหม่หลังการตัดแต่งเร็วขึ้น นอกจากจะให้ปุ๋ยทางดินแล้ว ก็เสริมโดยการพ่นปุ๋ยทางใบ โดยพ่นปุ๋ยทางใบสูตร 30-20-10 หรือ 20-20-20 อัตรา 40-60 กรัม/น้ำ 20 ลิตร (หรือตามคำแนะนำข้างกล่องปุ๋ย) ซึ่งปกติแล้วการพ่นปุ๋ยทางใบแม้เป็นการลงทุนที่เพิ่มขึ้นแต่ก็จำเป็นต้องใช้ในบางกรณี เช่น ต้นค่อนข้างโทรม ใส่ปุ๋ยทางดินแล้ว การสร้างใบใหม่ความสมบูรณ์ต้นยังต่ำ หรือจำเป็นต้องเร่งชุดใบใหม่ให้เร็วจะได้ออกดอกก่อนสวนอื่น เป็นต้น ข้อควรระวังการใส่ปุ๋ยทางใบ คือการใช้ความเข้มข้นเหมาะสม ก่อนพ่นดินต้องมีความชื้น เวลาการพ่นที่เหมาะสม ปุ๋ยมีเวลาซึมเข้าไปเลี้ยงต้น อื่นๆ เป็นต้น

-การดูแลต้นกรณีพิเศษ การดูแลต้นไม้ผลหลังการเก็บเกี่ยวและตัดแต่งกิ่งเสร็จแล้ว อาจพบในบางสวนว่าหลังการเก็บเกี่ยวเสร็จแล้ว ต้นโทรม อันเนื่องมาจากที่ผ่านมามีผลผลิตติดมากเกินไป หรือขาดการดูแลรักษา (ปุ๋ย น้ำ ฯลฯ) ในช่วงการพัฒนามของผล (ไม่ใช่เกิดจากโรค) ก็อาจจำเป็นต้องดูแลเป็นพิเศษนอกเหนือไปจากใส่ปุ๋ยคอกและปุ๋ยเคมีบำรุงต้น ซึ่งมีหลายวิธี ตามความจำเป็น ตัวอย่างเช่น

ก) เพิ่มประสิทธิภาพของปุ๋ยเคมีที่ใส่ โดยคลุกปุ๋ยฮิวมิคแอซิด อัตรา 30 ซีซี/ปุ๋ย 15-15-15 หรือ 16-16-16 หรือ 16-20-0 จำนวน 1 กก. ก่อนทำการหว่านปุ๋ย โดยหว่าน 2-3 กก./ต้น

ข) หรือกระตุ้นช่วยให้การเกิดรากดีขึ้น ซึ่งมีผลต่อเนื่องต่อการแตกใบอ่อนโดยใช้สารเร่งราก ซึ่งมีส่วนผสมประกอบด้วยการใช้ปุ๋ยเกล็ดสูตร 15-30-15 หรือ 10-20-30 อัตรา 60 กรัม ผสมกับฮิวมิคแอซิด อัตรา 100 ซีซี แล้วผสมในน้ำ 20 ลิตร ราดบริเวณใต้ทรงพุ่มให้ทั่วสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ประมาณ 2-3 ครั้ง

ค) กรณีต้นโทรมสมบูรณ์ต่ำใช้วิธีการแก้ข้อ ก) และ ข) ต้นยังไม่สมบูรณ์ก็ต้องพ่นด้วยปุ๋ยสูตรทางด่วน ซึ่งปุ๋ยพ่นทางใบสูตรทางด่วนมีส่วนผสมดังนี้

น้ำตาลเด็กซ์โตรส หรือกลูโคส 600 กรัม หรือ (คอปไปเจแอน หรือโพสโซแคต หรือมอลตานิค หรือ ฟลอร์เจน อย่างใดอย่างหนึ่ง 20-30 ซีซี)

ปุ๋ยเกล็ด สูตร 15-30-15 หรือ 10-20-30 อัตรา 60 กรัม + ฮิวมิคแอซิด 20 ซีซี + น้ำ 20 ลิตร + สารกำจัดเชื้อรา + สารจับใบ (ตามฉลาก)

ผสมฮิวมิคแอซิดในน้ำก่อนจึงผสมปุ๋ยเกล็ดตาม คนให้เข้ากันหลังจากนั้นจึงผสมน้ำตาล สารกำจัดเชื้อรา และสารจับใบ ตามลำดับ

1.3 การให้น้ำ ในการเร่งใบชุดใหม่หลังการตัดแต่งกิ่งนอกจากให้ปุ๋ยทางดินและทางใบแล้ว การให้น้ำควบคู่กันไปด้วยเป็นสิ่งจำเป็น ถ้าฝนตกไม่ต้องให้ แต่ถ้าฝนไม่ตกเกิน 7 วัน ควรให้น้ำประมาณ วันละ 60-75 ลิตร/ต้น เพื่อให้รากดูดอาหารขึ้นไปใช้ หรือฝนทิ้งช่วงควรถ่ายน้ำให้ดินในสวนแห้งถึงระดับความลึก 2-3 นิ้ว จากระดับผิวดิน และทุกครั้งที่ให้ ต้องให้น้ำ

1.4 หมั่นดูแลรักษาชุดใบใหม่แต่ละชุดที่แตกออกมาให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์จากศัตรู เช่น โรค และแมลง

1.5 ปรับปรุงดิน ในบางสวนตรวจสภาพดินแล้วดินเป็นกรด อาจต้องปรับสภาพความเป็นกรดของดินโดยใช้ปุ๋ยคอก, โดโลไมท์ หรือปูนขาว (วัดได้ตัวเลข 7 เป็นกลาง ได้ตัวเลขต่ำกว่า 7 เป็นกรด ตัวเลขยิ่งน้อยความเป็นกรดยิ่งมาก ส่วนตัวเลขสูงกว่า 7 ดินเป็นด่าง) ปกติความเป็นกรดที่เหมาะสมในการเจริญของพืชอยู่ระหว่าง 6.0-7.0

2. การจัดการชักนำและกระตุ้นการออกดอก มีการดูแลการจัดการสวนในเรื่องต่างๆ ดังนี้

2.1 ก่อนออกดอก 1 เดือน ทำให้บริเวณใต้ทรงพุ่มโปร่งเตียน โดยการกำจัดวัชพืช, กำกิ่ง หรือตัดกิ่งที่คลุมโคนอยู่ในระดับต่ำ

2.2 ให้ปุ๋ยเคมี สูตรเร่งดอก เพื่อเตรียมความพร้อมในการสะสมอาหารสำหรับการออกดอกโดยใส่ก่อนออกดอก 1-2 เดือน อัตรา 2-3 กก./ต้น เช่น ใช้ปุ๋ยทางดิน สูตร 8-24-24 หรือ 9-24-24 อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเสริมปุ๋ยทางใบเร่งดอก (ตามความจำเป็น) เช่น ปุ๋ยทางใบ สูตร 0-52-34 หรือ 13-0-46 หรือ 7-13-34 หรือ 10-52-17 อัตราตามคำแนะนำในไม้ผลแต่ละชนิด

หรือใช้ฮอร์โมนช่วยในการเร่งดอก เช่น สารคัลทาร์ ตามความจำเป็นแต่ต้องใช้ความเข้มข้นให้เหมาะสมกับชนิดของไม้ผล ศึกษาจากผู้รู้และเคยใช้มาก่อน เพราะมีขั้นตอนและวิธีการใช้เฉพาะพืช ใช้ไม่เป็นไม่ได้ผล หรือต้นโทรม อายุสั้น เป็นต้น

โดยสรุป ก่อนออกดอกให้ใช้ ปุ๋ยเคมีทางดิน งดใช้ปุ๋ยคอกและปุ๋ยสูตรที่มีไนโตรเจนสูง เช่น 15-15-15 , 46-0-0 เป็นต้น ใส่ปุ๋ยแล้วต้องให้น้ำ ดิน มีความชื้นให้ปุ๋ยละลาย นอกจากนี้อาจจำเป็นต้องให้ปุ๋ยทางใบเร่งดอกให้ดูในทรงพุ่ม ใบบนต้นต้องมีใบแก่มากกว่า 30% ที่เหลือเป็นใบเพสลาด หรือใบแก่ทั้งต้น (ใบชุดสุดท้ายที่จะให้ออกดอก)

2.3 ให้ต้นไม้ผลผ่านสภาพที่แล้งติดต่อกัน โดยการงดการให้น้ำในสวน (งดก็วันขึ้นอยู่กับชนิดไม้ผล เช่น ทุเรียน 10-15 วัน, เงาะ มังคุด ลองกอง 25-30 วัน หรือนานกว่านี้ ขึ้นอยู่กับสภาพการอุ้มน้ำของดิน อุณหภูมิ ความชื้น)

3. ส่งเสริมการพัฒนาการของดอก โดยมีวิธีการดังนี้ คือ

3.1 เมื่อเห็นว่าเป็นตาออกปริมาณเหมาะสมก็ให้น้ำเพื่อตาออกมีการพัฒนา (เห็นดอกให้น้ำ,

ดอกบานงดหรือลดปริมาณการให้ 2-3 วัน ติดผลให้ต่อ)

3.2 เพิ่มปริมาณดอกในไม้ผลบางชนิดในระยะเห็นดอกใหม่ๆ เช่น ในทุเรียนดอกระยะไข่ปลา จะชะงักการเจริญสามารถเพิ่มให้ดอกดอกมาก โดยพ่นให้ถูกเฉพาะตาดอกระยะไข่ปลา โดยใช้ปุ๋ย สูตร 13-0-46 อัตรา 150-200 กรัม ผสมกับสารสกัดจากสาหร่าย 40 ซีซี ผสมน้ำ 20 ลิตร

3.3 ยืดความยาวของช่อดอกไม้ผลบางชนิด เช่น เงาะใส่ปุ๋ยทางดินบำรุงช่อดอก สูตร 12-12-17+2 ในระยะดอกเงาะยาว 6-8 นิ้ว เพื่อยืดความยาวของช่อดอก ลองกองใช้จิบเบอเรลลิน พ่นในระยะช่อดอกสั้น 1 ซม. อัตรา 2 กรัม/น้ำ 20 ลิตร (พ่นให้ถูกช่อดอก ได้ผลระยะช่อยังสั้น ยาวไม่เกิน 2 ซม. ช่อยาวแล้วไม่ค่อยได้ผลดี)

3.4 หมั่นดูแลป้องกันศัตรูทำลายดอก

4. การจัดการเพิ่มการติดผล

การจัดการเพิ่มการติดผล หมายถึง การปฏิบัติดูแลที่ทำให้ผลไม้ ออกดอก หรือติดผลแล้ว ติดผลดี ร่วงน้อย ซึ่งในการปฏิบัติงานในเรื่องนี้หรือไม้ขึ้นอยู่กับชนิดไม้ผล โดยไม้ผลแต่ละชนิดมีการปฏิบัติที่ปลีกย่อยแตกต่างกันไป เช่น

4.1 การตัดแต่งดอก ตัดแต่งผล ปฏิบัติในลองกอง, ทุเรียน

4.2 การส่งเสริมให้มีการติดผลดี โดยพ่นทางใบด้วยสารแคลเซียมโบรอน ในระยะก่อนดอกบาน เมื่อถึงระยะดอกบานจะได้เกสรที่แข็งแรงสมบูรณ์ทำให้ผสมเกสรติดเป็นผลดีทำในไม้ผลพวกทุเรียน และ เงาะ

4.3 ดูแลป้องกันโรค-แมลงทำลายผล

4.4 เพิ่มความแข็งแรงและเพิ่มปริมาณเกสรตัวผู้ในต้น นิยมปฏิบัติกับสวนเงาะซึ่งมีหลายวิธี เช่น - ในเงาะระยะแทงช่อดอกแล้วดอกบนต้นบาน 30-50% ใช้สารแพลนโนฟิกซ์ 4.5% อัตรา 20 ซีซี ผสมน้ำ 20 ลิตร ฉีดพ่นเป็นจุดๆ ให้ถูกช่อดอกบนต้น ประมาณ 25% ของดอกบนต้น (ให้ระวังในการใช้ ถ้าพ่นทั่วทั้งต้นดอกบนต้นที่ถูกสารตัวนี้ จะเปลี่ยนเพศดอกจากดอกสมบูรณ์เพศเป็นดอกตัวผู้หมดไม่ติดลูก ฉะนั้นให้พ่นเป็นจุดๆ ประมาณ 25% กระจายทั่วพุ่มจุดที่ถูกสารจะเป็นจุดที่มีดอกตัวผู้มีประโยชน์ ช่วยในการผสมเกสรให้ติดผลดีแก่ดอกใกล้เคียงบนต้น)

- หรือในเงาะ การเพิ่มการติดผลใช้สารแพลนโนฟิกซ์ 4.5% เช่นกัน แต่ใช้ในอัตรา 2 ซีซี ผสมน้ำ 20 ลิตร พ่นเมื่อดอกเงาะบนต้นบาน 5% พ่นได้ทั่วทั้งต้น ดอกเงาะบนต้นถ้าอยู่ในระยะดอกช่อ สะเดา ดอกในช่อที่เริ่มบานจะหลุดร่วงหลังฉีด 3 สัปดาห์ แต่จะเกิดดอกใหม่ขึ้นมาแทนบนก้านดอกเดิม เมื่อถึงระยะเวลาดอกบานสามารถติดผลได้ (นิยมทำเงาะล่า) แต่ถ้าพ่นระยะช่อดอกสั้น (ยาว 3-5 ซม.) จะไม่มีผลทำให้ดอกช่อแรกร่วง พอดอกบานจะมีเกสรแข็งแรง พร้อมในการผสมเกสร

- หรือในเงาะ ใช้วิธีเมื่อเงาะแทงช่อดอก (ดอกตูม) ใช้สารสกัดจากสาหร่าย เช่น เกอร์มา อัตรา 30 ซีซี ผสมน้ำ 20 ลิตร พ่นทั่วทั้งต้น จะช่วยกระตุ้นการแทงช่อดอกและเพิ่มเปอร์เซ็นต์การติดผล

- ใช้สารฮอโมนป้องกันดอกและผลร่วง ตัวอย่างเช่น ในลองกอง ใช้สารได้ 2 ระยะ คือ ระยะแทงดอก (ดอกตูม) ใช้แพลนโนฟิกซ์ 4.5% อัตรา 3-4 ซีซี พ่นช่อดอกหรือพ่นปุ๋ยทางใบ

สูตร 10-52-17 อัตรา 2-3 ช้อนแกง ต่อน้ำ 20 ลิตร ถ้าลองกองเข้า
ระยะติดผลแล้วใหม่ๆเปลี่ยนมาใช้อัตรา 2 ซีซี ผสมน้ำ 20 ลิตร พร้อม
กับใส่ปุ๋ยทางดินสูตร 13-13-21 อัตรา 1 กก./ต้น

หรือถ้าไม่ใช้สารแพลนโนพิกซ์ต้องการใช้สารจิบเบอเรลลิน
(GA3) ก็สามารถทำได้ 2 ระยะ เช่นกัน คือ ถ้าเป็นระยะ ก่อนดอก
ลองกองบาน 1 สัปดาห์ พ่นด้วยจิบเบอเรลลิน ให้ถูกช่อ อัตรา 2
กรัม ผสมน้ำ 20 ลิตร จะได้จำนวนผลต่อช่อสูง ความกว้างของผลเพิ่ม
ขึ้น แต่ถ้า พ่นที่ช่อหลังติดผลแล้ว ให้พ่นหลังลองกองติดผล 2 สัปดาห์
ใช้ในอัตรา 5 กรัม/น้ำ 20 ลิตร ให้พ่น 4 ครั้ง แต่ละครั้งห่าง 14 วัน/
ครั้ง จะทำให้ติดผลดี

4.5 ช่วยผสมเกสร เช่น ทำในทุเรียน, สละ

4.6 ดูแลเรื่องการให้น้ำ เลี้ยงดอก เลี้ยงผล

4.7 ยับยั้งการแตกใบอ่อนในระยะออกดอก ติดผล เช่น ทำใน
ทุเรียนใช้ 13-0-46 อัตรา 150-200 กรัม/น้ำ 20 ลิตร พ่นเมื่อเห็น
ยอดใหม่ แตกระยะหางไหล เป็นต้น

5. การจัดการบำรุงผล

การจะให้ผลไม้บนต้นมีขนาดและคุณภาพดี ควรมีการดูแลใน
ด้านต่างๆ เช่น

5.1 ดูแลเรื่องการให้น้ำช่วงติดผล อย่าให้ขาดน้ำ

5.2 การใส่ปุ๋ยบำรุงผล โดยทั่วไปจะใส่หลังติดผลไปแล้ว 1-2

เดือน โดยใส่ปุ๋ยทางดินสูตร 13-13-21 หรือ 12-12-17+2 ในอัตรา 2-3 กก./ต้น และในกรณีที่มีผลไม้
ชนิดนั้นต้องการเพิ่มรสชาติความหวาน ให้ใส่ปุ๋ยทางดินสูตร 0-0-50 อัตรา 1-2 กก./ต้น โดยใส่ใน
ระยะก่อนเก็บเกี่ยวประมาณ 1 เดือน

5.3 ป้องกันโรคและแมลงทำลายผล

6. การเพิ่มคุณภาพผลหลังการเก็บเกี่ยว

ผลผลิตบนต้นเราดูแลรักษามาตั้งแต่ออกดอก ติดผล ผลแก่ ผลสุกได้ดีแล้ว แต่ถ้าเก็บเกี่ยวไม่
ดีจะทำให้ผลผลิตที่ได้ขาดคุณภาพ เช่น มังคุด ฉะนั้น ผู้ทำสวนต้องเอาใจใส่ในเรื่องการเก็บเกี่ยวด้วย
เช่น ใช้เครื่องมือเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม ระยะสุกที่เหมาะสมกับความต้องการของตลาด ตลอดจนการ
คัด (ทั้งสีและขนาด) รวมถึงภาชนะที่บรรจุและการขนย้ายไม่ให้ผลผลิตชอกช้ำ

เทคนิคการผลิตไม้ผลนอกฤดู

ไม้ผลมีพฤติกรรมออกดอกและผลิตผลในฤดูกาลไม่เหมือนกัน บางชนิดผลิตผลทั้งปี เช่น กัลยัม มะละกอ มะพร้าว ฯลฯ แต่บางชนิดผลิตผลในบางช่วงของปี และมากกว่าปีละ 1 ครั้ง เพราะชาวสวนสามารถบังคับให้ออกดอกในช่วงเวลาที่เหมาะสมได้ เช่น องุ่น ส้ม เป็นต้น ไม้ผลหลายชนิดผลิตผลเพียงปีละ 1 ครั้ง ในฤดูกาลที่จำเพาะ เช่น ทูเรียน มังคุด ลางสาด ลำไย ลิ้นจี่ มะม่วงส่วนใหญ่นั้น เป็นต้น ดังนั้น ถ้าต้องการผลิตผลนอกฤดูกาล ชาวสวนต้องควบคุมการออกดอก และการผลิตผลของต้นไม้ประเภทนั้นๆ

การออกดอกของไม้ผล

สิ่งที่ควบคุมการออกดอกของไม้ผล มี 2 ประการ คือ ปัจจัยภายใน ได้แก่ อายุของต้นไม้ สายพันธุ์ และสารเคมีที่เกี่ยวข้องกับการเจริญเติบโต ส่วนอีกประการหนึ่งคือ ปัจจัยภายนอก ได้แก่ สภาพแวดล้อม เช่น อุณหภูมิ ความชื้นในดิน ปริมาณแสง เป็นต้น

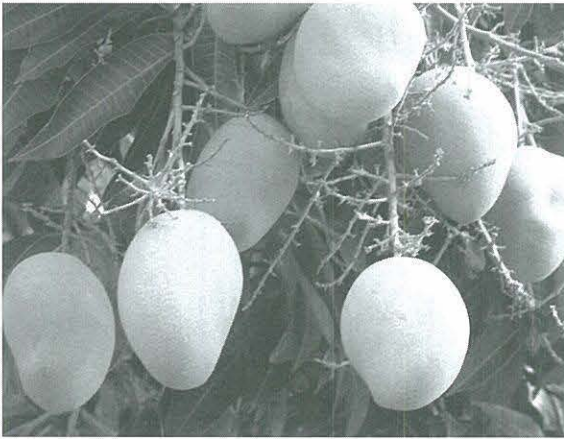
การควบคุมปัจจัยภายใน

1. อายุการผลิตผล

ไม้ผลที่ชาวสวนขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเมล็ดนั้น ใช้เวลานานกว่าจะเติบโตออกดอกครั้งแรก เช่น มังคุด อาจต้องรอเวลาถึง 10 ปี แต่ถ้าขยายพันธุ์โดยติดตา ทาบกิ่ง เวลาการเติบโตและผลิตดอกออกผลจะเร็วขึ้น เช่น มะม่วงที่ตามปกติต้องรอให้เติบโตถึง 6 ปี ก็เหลือเพียง 2-3 ปีเท่านั้น ยิ่งถ้าใช้สารเร่งบางชนิด เพียงกิ่งเล็กๆก็มีดอกและติดผลแล้ว

2. สายพันธุ์

ไม้ผลแต่ละชนิดมีหลากหลายสายพันธุ์ บางสายพันธุ์ออกดอกติดผลช้า บางสายพันธุ์ก็ออกดอก

เร็ว เช่น มะม่วงมีมากกว่า 200 สายพันธุ์ ที่รู้จักแพร่หลาย คือ มะม่วงน้ำดอกไม้ มะม่วงแก้ว มะม่วงอกร่อง มะม่วงเขียวเสวย และมะม่วงแรด ต้นมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้จะออกดอกได้ง่ายกว่ามะม่วงเขียวเสวย ผลมีรูปทรงสวยงาม เมื่อสุกมีผิวสวย และมีรสชาติหวานอมเปรี้ยวนิดๆ ดังนั้น มะม่วงน้ำดอกไม้จึงเป็นผลไม้ที่ชาวสวนนิยมปลูก เพื่อเป็นสินค้าส่งออก และได้มีการคัดเลือกสายพันธุ์อย่างดี

3. สารฮอร์โมนพืช

สารเคมีหรือฮอร์โมนพืชบางชนิดมีผลเกี่ยวข้องกับการเจริญเติบโต และการออกดอกของไม้ผลบางชนิดกระตุ้นให้ต้นไม้เติบโตและออกดอกเร็ว และบางชนิดไปกระตุ้นกิ่งใบให้งาม แต่ไม่ออกดอก ชาวสวนจึงต้องมีความรู้เกี่ยวกับสารเหล่านี้ และสามารถเลือกใช้เร่งดอกอย่างได้ผล

การควบคุมปัจจัยภายนอก

แม้ว่าชาวสวนได้เลือกพันธุ์ไม้ และใส่สารฮอร์โมนพืช เพื่อควบคุมการออกดอกแล้ว แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จ เพราะต้องควบคุมปัจจัยภายนอกที่เป็นสภาพแวดล้อมของไม้ผลนั้นด้วย ปัจจัยภายนอกได้แก่

1. อุณหภูมิ

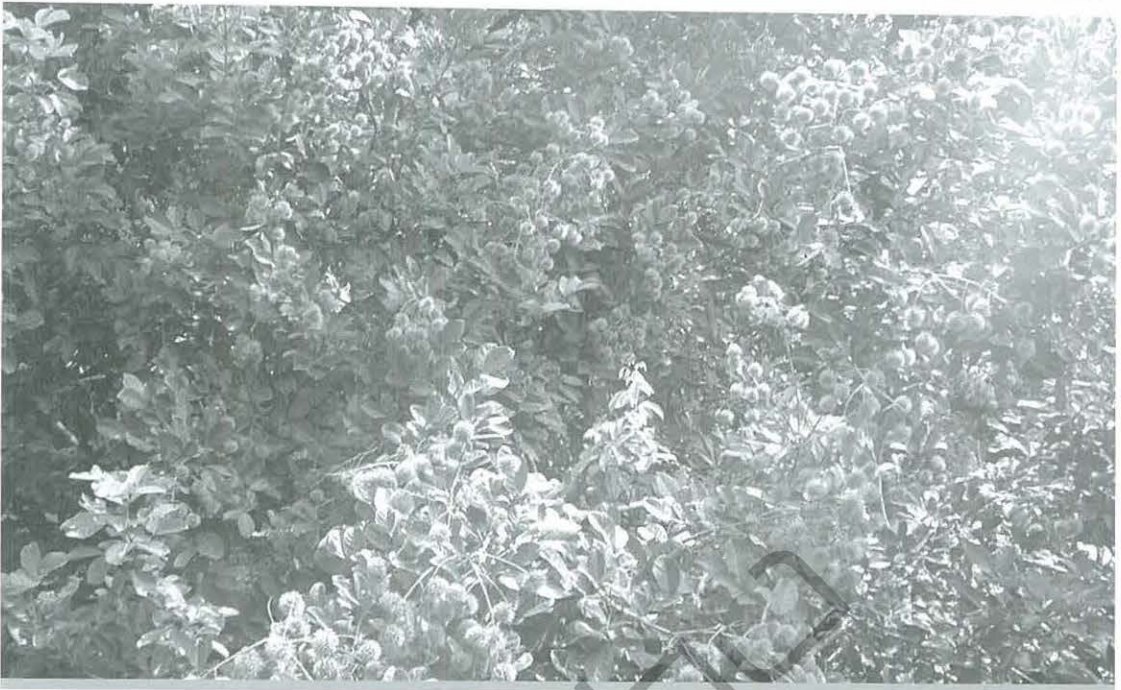
อากาศร้อน หนาวเย็น อบอุ่น มีผลต่อการออกดอกของไม้ผลต้นไม้ที่ขึ้นในเขตร้อน ถ้าผ่านฤดูหนาวซึ่งไม่จำเป็นต้องหนาวจัดมาช่วงเวลาหนึ่ง พออากาศอุ่นขึ้น ต้นไม้จะเริ่มออกดอกทันที แต่ไม้ผลในเขตหนาว เช่น แอปเปิ้ล สาลี่ ต้องผ่านฤดูหนาวจัด อุณหภูมิต่ำมากๆ อาจถึงจุดเยือกแข็งพอเข้าฤดูใบไม้ผลิ อากาศอุ่นขึ้น ต้นไม้ก็จะออกดอกสะพรั่ง

2. น้ำ

น้ำส่งผลให้ดินมีความชุ่มชื้น ถ้าชาวสวนรดน้ำต้นไม้ประเภทไม้ผลมากเกินไป ต้นไม้จะแตกกิ่งใบมาก แต่ไม่มีดอก ชาวบ้านเรียกกันว่า บ้าใบ ไม้ผลเขตร้อนจึงออกดอกได้ดีเมื่อขาดน้ำ และมีอุณหภูมิต่ำในช่วงเวลาหนึ่งที่เหมาะสม ชาวสวนจึงให้น้ำในช่วงเวลาปลายฤดูฝน พออย่างเข้าฤดูหนาวที่แล้ง ต้นไม้จึงออกดอกมาก การรดน้ำเพียงช่วงเวลาหนึ่งจึงเป็นเทคนิคเร่งให้ไม้ผลออกดอกได้ดี

3. แสง

ฤดูกาลที่เปลี่ยนแปลงไปจะมีผลต่อช่วงเวลากลางวันและกลางคืนในแต่ละเขต ด้านภูมิศาสตร์ประเทศไทยอยู่ในเขตร้อน ฤดูร้อนจึงมีช่วงเวลากลางวันยาว หรือได้รับแสงสว่างยาวนาน พืชบางชนิดจึงออกดอก เราเรียกพืชประเภทนี้ว่า พืชวันยาว ส่วนพืชที่ออกดอกได้ แม้พื้นที่นั้นมีช่วงเวลากลางวันไม่นานนักเรียกว่า พืชวันสั้น ดังนั้น ถ้าจะควบคุมและกระตุ้นให้ต้นไม้ออกดอก จึงต้องควบคุมจำนวนชั่วโมงที่ต้นไม้ได้รับแสงเต็มที่

สรุปได้ว่า การควบคุมการออกดอกของไม้ผลทำได้หลายวิธี คือ

1. การใช้สารเคมีบางประเภท เช่น ใช้สารพาโคลบิวทราโซลควบคุมการเติบโตของมะม่วง มะนาว ให้ออกดอกตามต้องการ หรือใช้สารโพแทสเซียมคลอเรตกระตุ้นต้นลำไยให้ออกดอก เป็นต้น
2. ควบคุมปริมาณการให้น้ำ โดยหยุดรดน้ำช่วงเวลาหนึ่ง ปล่อยให้ดินแห้ง ต้นไม้ “พักตัว” การรดน้ำมักทำกันในฤดูแล้ง เมื่อขาดน้ำ ต้นไม้จะสร้างตาดอกขึ้น เมื่อเริ่มรดน้ำใหม่ ตาดอกก็เติบโตเป็นช่อดอกต่อไป
3. การตัดแต่งกิ่ง คั่นกิ่ง หรือรัดกิ่ง เมื่อต้องการให้ต้นอ่อนงอ น้อยหน้า ฝรั่ง ออกดอกได้พร้อมกับการเจริญเติบโตของใบอ่อน ชาวสวนเลือกตัดแต่งกิ่งที่มีสีน้ำตาลให้สิ้นจนเหลือใบน้อยที่สุด ต้นไม้จะสร้างใบขึ้นมาใหม่ และสร้างตาดอกขึ้นมา

ส่วนการคั่นกิ่งหรือรัดกิ่งนั้น แต่เดิมชาวบ้านเชื่อกันว่า ถ้าทรมานต้นไม้ด้วยการสับราก สับต้น คั่นกิ่ง ใช้ลวดรัดกิ่ง ต้นไม้รู้สึกว่าจะใกล้จะตาย จึงสร้างตาดอกเพื่อแพร่พันธุ์

ถ้าจะอธิบายตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ การทรมานต้นไม้ก็คือ การขัดขวางการเคลื่อนที่ของอาหารจากใบสู่เปลือกไม้ที่จะส่งไปยังราก เมื่อรากขาดอาหาร ก็ไม่สามารถดูดน้ำและแร่ธาตุ เพื่อส่งไปตามท่อน้ำผ่านเนื้อไม้ขึ้นไปสู่ยอดได้ ต้นไม้เกิดอาการคล้ายขาดน้ำ และขาดธาตุอาหาร จึงเริ่มออกดอก หลังจากนั้นประมาณ 1-2 เดือน ชาวสวนรดน้ำใหม่ ต้นไม้ก็สร้างเนื้อเยื่อปิดรอยคั่นกิ่งเชื่อมประสานต่อท่ออาหาร ทำให้ต้นไม้เติบโตต่อไปได้ตามปกติ

การผลิตเงาะนอกฤดู

ความหมายของการทำเงาะนอกฤดู

ในการทำเงาะนอกฤดู มีความหมายเป็น 2 ประการ คือ การทำให้เงาะออกดอกเร็วกว่าฤดูกาลปกติ หรือเก็บเกี่ยวได้เร็วกว่าฤดูกาลปกติประการหนึ่ง อีกประการหนึ่ง คือ การทำให้เงาะออกดอกช้ากว่าฤดูกาลปกติ หรือเก็บเกี่ยวผลผลิตช้ากว่าฤดูกาลปกติ

ช่วงการผลิตเงาะในฤดู

การผลิตเงาะทางจังหวัดภาคตะวันออก (จันทบุรี ระยอง ตราด) เงาะในฤดูกาลปกติ จะออกดอกประมาณเดือนพฤศจิกายน-มกราคม ผลผลิตเริ่มออกสู่ตลาดระหว่างเดือนเมษายน-เดือนกรกฎาคม โดยช่วงที่มีผลผลิตออกสู่ตลาดมากที่สุด คือช่วงปลายเดือนพฤษภาคม-เดือนมิถุนายน

สำหรับจังหวัดทางภาคใต้เงาะนอกฤดูกาลปกติจะออกดอกประมาณเดือนกุมภาพันธ์-เมษายน ผลผลิตเริ่มออกสู่ตลาดระหว่างเดือนกรกฎาคม-กันยายน จะเห็นว่าผลผลิตทางภาคใต้จะออกสู่ตลาดต่อเนื่องจากภาคตะวันออก ดังนั้นแนวทางการผลิตเงาะนอกฤดูเพื่อที่จะได้ราคาดี ทางภาคตะวันออกควรจะทำให้เงาะออกก่อนฤดูกาลปกติ หรือทำให้เก็บเกี่ยวเร็วขึ้น เพราะถ้าทำให้ออกช้ากว่าฤดูผลผลิตจะไปชนกับผลผลิตตามฤดูของภาคใต้

หนังสือคุณภาพ เชิงเกษตรและส่งเสริมอาชีพ ในเครือนิตยสาร "ไม่ลองไม่รู้"

 156 หน้า ราคา 150.	 132 หน้า ราคา 130.	 144 หน้า ราคา 140.	 144 หน้า ราคา 140.	 208 หน้า ราคา 250.	 108 หน้า ราคา 95.	 100 หน้า ราคา 85.	 136 หน้า ราคา 160.	 88 หน้า ราคา 85.
 128 หน้า ราคา 125.	 128 หน้า ราคา 150.	 144 หน้า ราคา 150.	 176 หน้า ราคา 185.	 132 หน้า ราคา 130.	 200 หน้า ราคา 250.	 138 หน้า ราคา 150.	 132 หน้า ราคา 150.	 184 หน้า ราคา 150.
 148 หน้า ราคา 150.	 96 หน้า ราคา 90.	 84 หน้า ราคา 85.	 112 หน้า ราคา 85.	 148 หน้า ราคา 150.	 128 หน้า ราคา 140.	 144 หน้า ราคา 140.	 200 หน้า ราคา 250.	 100 หน้า(ส) ราคา 120.
 168 หน้า ราคา 150.	 138 หน้า ราคา 150.	 140 หน้า ราคา 130.	 144 หน้า ราคา 130.	 120 หน้า ราคา 140.	 136 หน้า ราคา 150.	 128 หน้า ราคา 120.	 168 หน้า ราคา 155.	 108 หน้า ราคา 85.
 148 หน้า ราคา 160.	 128 หน้า ราคา 150.	 120 หน้า ราคา 120.	 116 หน้า ราคา 130.	 124 หน้า ราคา 140.	 144 หน้า ราคา 155.	 170 หน้า ราคา 165.	 132 หน้า ราคา 150.	 120 หน้า ราคา 85.
 100 หน้า ราคา 95.	 128 หน้า ราคา 150.	 200 หน้า ราคา 250.	 148 หน้า ราคา 155.	 120 หน้า ราคา 110.	 132 หน้า ราคา 150.	 160 หน้า(ส) ราคา 350.	 128 หน้า ราคา 125.	 196 หน้า ราคา 150.
 160 หน้า ราคา 165.	 204 หน้า ราคา 170.	 128 หน้า(ส) ราคา 150.	 98 หน้า(ส) ราคา 150.	 92 หน้า(ส) ราคา 150.	 88 หน้า(ส) ราคา 90.	 108 หน้า(ส) ราคา 170.	 84 หน้า(ส) ราคา 90.	 116 หน้า ราคา 95.

สั่งซื้อได้ในนาม บริษัท นาคา อินเตอร์มีเดีย จำกัด

จัดจำหน่ายใน ร้านซีอีดี, ร้านนายอินทร์, ศูนย์หนังสือจุกๆ และร้านค้าชั้นนำทั่วประเทศ
 ณาการนครหลวงไทย สาขาเพชรเกษม 69 บันไดรถโดยสารเลขที่ 075-1-00947-3
 ณาการกรุงเทพ สาขานองนวม บันไดรถโดยสารเลขที่ 236-0-53809-0
 ณาการสุโขทัย สาขาเพชรเกษม 51 บันไดรถโดยสารเลขที่ 723-2-47631-6

หมายเหตุ

กรุณาส่งสำเนาใบนำฝากของ
 ณาการแบบมาด้วย หรือส่ง
 ัพท์ มาที่ 0-28094213

ฟรี ! ค่าจัดส่งทั่วประเทศ

ทางธนาคาร สั่งจ่ายในนาม คุณอภิชาติ ศรีสอาด บริษัท นาคา อินเตอร์มีเดีย จำกัด
 81 ม.4 ซ.เพชรเกษม 102/3 ต.เพชรเกษม แขวงหลักสอง เขตบางแค กรุงเทพฯ 10160 โทร. 0-28094211-3
 ณ ที่ทำการไปรษณีย์ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ 10160